

“No hi ha alternativa”, diuen

“**There is no alternative**”. Segurament aquesta frase ens fa pensar immediatament en Margaret Thatcher. La que va ser Primera Ministra del Regne Unit va marcar tendència i avui dia veiem com les polítiques que va dissenyar i aplicar són replicades arreu del món per governs de diferent color. En un moment de greu crisi econòmica i recessió, l'austeritat malaltissa i les privatitzacions i liberalitzacions de diferents serveis públics són plantejades com l'únic camí que podem seguir si volem sortir del pou. Si posem el focus a casa nostra, trobem que tant el Govern de la Generalitat de Catalunya com el Govern de l'Estat espanyol estan en mans de partits de dretes. Dos partits de dretes que de cara a la galeria i a les portades dels diferents mitjans de comunicació afins fan escarafalls i escenifiquen una ruptura que no és tal. Aquests dos partits han fet seva la frase de la Dama de Ferro i no paren de repetir-la per justificar les polítiques d'austeritat que apliquen: “no hi ha alternativa”.

Des de l'any 2010, **el pressupost del Departament d'Ensenyament s'ha vist retallat en un 17%**, xifra que s'enfila fins al **19% en el cas de les universitats**. La Generalitat de Catalunya reclama a les universitats públiques catalanes que reduixin el seu dèficit mentre en disminueix les aportacions, provocant que el dèficit es dispari, i la mateixa Generalitat preveu que **el dèficit acumulat de totes les universitats públiques hagi arribat el 2012 als 250 milions d'euros**. Una xifra que equival als pressupostos de la UPF i de la URV. I **la Generalitat deu al voltant de 200 milions d'euros als campus catalans**. La situació dels treballadors del sector és, a més, crítica: les universitats han perdut més de 800 docents des del 2010 i fa pocs dies que a la UPC es van aconseguir aturar temporalment centenars d'acomiadaments. Pel que fa a la resta de nivells educatius, **el curs 2012-2013 va començar amb 3.000 professors menys però 30.000 alumnes més**. I els docents que queden veuen com el seu sou és retallat i les seves condicions laborals empitjoren. Perquè aquesta reducció del número de professionals de l'educació ve acompanyada d'un augment de les ràtios alumnes-professor a les aules, mesura que ha massificat les aules del nostre país. I moltes d'aquestes aules massificades estaran en barracots: **el proper curs hi hauran 1.000 mòduls prefabricats a Catalunya**.

Totes aquestes mesures estan fent davallar de manera alarmant la qualitat de l'educació a Catalunya: menys professors i amb pitjors condicions laborals, pressupostos d'universitats, escoles i instituts retallats d'una manera gairebé grotesca, aules massificades i centres en mòduls prefabricats. Aquesta és la situació que es troben els estudiants de Catalunya si accedeixen al sistema educatiu. Perquè l'accés a l'educació pública, en un moment de crisi econòmica i social, en un moment en que aquells que menys tenen estan patint com mai, **ni Convergència i Unió ni el Partit Popular treballen per garantir que ningú queda fora del sistema educatiu per raons econòmiques**. La implantació d'una taxa de 360 euros a la Formació Professional de Grau Superior i l'augment de fins a un 67% de les taxes universitàries (un augment que la Generalitat va vendre com a progressiu però que ha provocat que 6

Totes les mesures estan fent davallar de manera alarmant la qualitat de l'educació a Catalunya

No hi ha improvisació en les polítiques de CiU o de PP

Aquests dos partits es deixen portar per la força de la crisi per poder aplicar de manera silenciosa el seu model educatiu

Perquè tant CiU com PP tenen molt clar quin sistema educatiu volen, i treballen de valent per aconseguir-ho

de cada 10 estudiants aquest curs hagin pagat la matrícula universitària a partir d'un 50% més cara) demostren que **l'accés universal a l'educació pública no és una prioritat dels nostres Governos**. Sorpren, també, la reducció o fins i tot supressió d'algunes beques (com les beques Sèneca), i espanta la xifra que donava fa uns mesos el Síndic de Greuges de Catalunya: **el 74% d'infants de Catalunya que podria rebre una beca menjador NO la rep**. És evident, doncs, que els joves (que amb un atur juvenil que fa temps que ha superat el 50% tenen enormes dificultats per accedir a l'educació pública) i els infants (1 de cada 4 estaven per sota del llindar de la pobresa el 2011, segons dades de l'Idescat) són dels col·lectius més perjudicats per la crisi i les polítiques que els Governos apliquen per sortir-ne.

I la resposta dels portaveus oficials i oficinosos a les demandes de canviar de polítiques és "no hi ha alternativa". "There is no alternative". Aquesta resposta tan habitual pot donar una sensació d'improvisació, d'inevitabilitat. Aquesta frase és diabòlica perquè **dóna l'aparença de víctima a aquell que en realitat és el botxí** que branda la destrucció que ataca el tronc de l'estat del benestar. No hi ha improvisació en les polítiques de CiU o de PP. Aquests dos partits es deixen portar per la força de la crisi per poder aplicar de manera silenciosa el seu model educatiu. Perquè tant CiU com PP tenen molt clar quin sistema educatiu volen, i treballen de valent per aconseguir-ho. Tot i que presentin les seves reformes educatives, com la LOMCE (Ley Orgánica para la Mejora de la Calidad Educativa) o la **reforma de la governança del sistema universitari**, com unes solucions gairebé miraculoses a la crisi, hem de saber veure que hi ha darrere aquests canvis que se'ns plantegen.

La LOMCE és més aviat una **contrareforma educativa**, que s'ha redactat escoltant les demandes de l'Església Catòlica i de les escoles privades i concertades: es blinden els concerts als centres que imparteixen "educació diferenciada", s'elimina l'educació per a la Ciutadania i es dóna força a la religió a les aules i els concerts passen de 4 anys a 6 anys, entre d'altres mesures. De tirar endavant el que ara és un avantprojecte de llei **es trencaria la cohesió social i la igualtat en l'educació pública**, ja que la LOMCE està basada en criteris de competitivitat, eficiència, competència entre estudiants, rendibilitat... Criteris allunyats dels fonaments pedagògics que hauria de tenir l'educació pública. La LOMCE també preveu **desmuntar definitivament l'escola en català**, fent obligatori un "equilibri" entre la docència en català i la docència en castellà, eliminant el català com a llengua vehicular.

Tant la LOMCE com la reforma de la governança comparteixen una sèrie d'elements preocupants. Els dos documents contenen algunes contradiccions que desvelen la intenció que tenen d'aplicar un model determinat. Es parla tant de l'autonomia universitària com de l'autonomia dels centres, proclamant que cal reforçar-la. Però si estudiem quines formes de govern per als centres i universitats es proposen, trobem una desagradable coincidència entre el document del Govern central i el de la Generalitat: **la democràcia queda pràcticament suprimida**, ja que tant claustres com Consells Escolars passen a ser òrgans purament consultius, perdent la poca capacitat de decisió que tenien ara. **S'elimina la participació de les comunitats educativa i universitària en l'elecció del director** (l'Administració passarà a tenir un pes del 70%) **i del rector** (serà escollit un patronat la meitat dels membres del qual serien designats per la Generalitat). Així les nostres escoles, instituts i universitats es convertiran en uns apèndixs de l'Administració gestionats per persones amb un perfil més tècnic que pedagògic o acadèmic. Perquè aquestes persones tindran l'encàrrec d'aplicar criteris d'eficiència i rendibilitat en la gestió dels centres, i tindran una eina que els permetrà complir aquests objectius: la possibilitat d'escollir part de la plantilla del centre o universitat (i les seves condicions laborals). Aquest mecanisme ja estava previst per la LEC (la Llei d'Educació de Catalunya) i el departament d'Ensenyament l'està concretant en el decret de plantilles. Aquesta mal entesa llibertat per al responsable del centre d'escollir la seva plantilla pot portar a una precarietat constant a aquests llocs de treball que no ajudarà a la qualitat de l'educació. I la resposta dels respectius Governos a les crítiques a aquestes dos reformes és **que estan gestionant el "desastre" que els anteriors Governos havien deixat i que**, per tant, **"no hi ha alternativa"**.

Tenen raó? És veritat que no hi ha cap altre via per sortir de la crisi que les retallades i reformes que es venen com a conjunturals però són, en realitat, estructurals? **El relat oficial ens diu el mateix que deia Margaret Thatcher: "there is no alternative".** En aquest punt les forces polítiques d'esquerres, els sindicats i els moviments socials han de jugar un paper vital, perquè durant els darrers dos anys el missatge que es donava per contrarestar el discurs oficial era (o era vist com) només de rebuig. **Massa vegades els sindicats hem sortit al carrer a dir només "NO"** a una determinada política sense dir que tenim una proposta alternativa a les mesures que s'estan aplicant. **Gairebé donava la sensació de que aquest sector de la societat estigués en estat de shock** i no pogués reaccionar. Ja fa anys que el món de l'educació bull: no fa tant que el Govern del Tripartit s'enfrontava a les protestes per Bolonya o per la LEC. **És destacable que en un any ja s'hagin convocat dos vagues generals a tots els nivells educatius i amb tots els sectors** (docents, estudiants i famílies) convocats: el 22 de maig de 2012 i la que tindrà lloc aquesta setmana, el dijous 9 de maig. El dia 9, per tant, es busca **aturar l'educació per poder aturar totes aquestes retallades i reformes que estan provocant un canvi de model** de manera silenciosa, trencant la igualtat i la cohesió social en l'educació pública.

Però **amb una aturada no n'hi ha prou**. Omplint els carrers de Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona i Tortosa (i de moltes altres ciutats arreu de l'Estat) no n'hi ha prou. El combat per una educació pública, laica, de qualitat i en català no es pot basar en que tant partits polítics, com sindicats o moviments socials siguin reactius davant l'acció dels Governos. **Han de ser actius**. Ara és més necessari que mai que s'articuli un **front entre partits polítics, sindicats, associacions i moviments socials** per definir un sistema educatiu públic, just, igualitari i de qualitat. No podem aspirar a tornar al model que teníem abans de l'esclat de la crisi i de l'arribada al poder dels partits que estan laminant l'educació pública, perquè **no era perfecte i contenia alguns defectes molt greus** (com que els pressupostos de les universitats cresquessin un 10% anual en època de vaques grasses mentre les aportacions de la Generalitat només augmentaven un 8%) que expliquen en part la situació actual. I aquesta alternativa per a l'educació del nostre país hauria d'estar basada en una sèrie d'elements que assegurin que **el sistema educatiu públic està al servei de la societat**. Els elements sobre els quals s'hauria d'articular un projecte nacional per un sistema educatiu social serien els següents:

- Cal tornar a **posar en primer pla la funció social de l'educació**: el sistema educatiu ha de construir ciutadans i ciutadanes, no mà d'obra barata. Les escoles, instituts i universitats haurien de **fomentar l'esperit crític, participatiu i cooperatiu dels estudiants**.
- Des del primer accés al sistema educatiu fins a la sortida d'aquest **la igualtat ha d'estar garantida**. Un finançament adequat del sistema educatiu mitjançant una política d'impostos progressius de veritat permetria eliminar les traves econòmiques que suposen en molts casos les taxes i garantir unes partides de beques i ajuts que responguessin a les necessitats de la població.
- Com a espais de formació, debat, coneixement i recerca que han de ser les escoles i universitats **cal que el seu funcionament sigui el més democràtic possible**. La participació de tots els actors del sistema educatiu i la seva capacitat de decisió en la gestió dels centres ha d'estar garantida i **assegurar que cap col·lectiu quedi silenci**.
- **Una educació de qualitat és fonamental per una societat madura**, que vulgui avançar i garantir la igualtat dels seus membres. Les escoles, instituts i universitats han d'estar vinculats, per tant, al seu entorn i han de comptar amb la col·laboració de la societat civil. Els Consells Socials de les universitats, per exemple, haurien de ser **espais de trobada i cooperació entre la comunitat universitària i la societat civil** per potenciar la formació, el coneixement i la recerca. El model actual no respon

Ara és més necessari que mai que s'articuli un front entre partits polítics, sindicats, associacions i moviments socials per definir un sistema educatiu públic, just, igualitari i de qualitat

a aquestes necessitats i és, de fet, poc democràtic ja que un Consell Social no hauria de poder passar per sobre de la decisió d'un Claustre, molt més plural i representatiu de cada Universitat.

- La recerca i la innovació també han de tenir un pes important en l'educació. Cal destacar per tant el **valor afegit i el benefici social que pot aportar invertir i apostar per una R+D+I** (Recerca, Desenvolupament i Innovació) vinculada al sistema educatiu i a la societat. **Aquest sector ha de ser l'avantguarda del canvi de model productiu**, ja que l'actual està en crisi i esgotat.

Cal que l'esquerra s'arremangui, digui "Sí, hi ha alternativa" i expliqui el seu projecte d'educació pública, laica, de qualitat i en català

Margaret Thatcher i els seus deixebles s'equivoquen. **Sí que existeix una alternativa al model que s'està aplicant.** És necessari que aquesta alternativa es dissenyi i sigui ambiciosa: **ja no n'hi ha prou amb un pla de contingència** per una situació d'emergència social com la que vivim a dia d'avui. Ha de ser una proposta seriosa i completa. **L'esquerra ha de deixar clar que l'educació és una qüestió de país**, i com a tal ha de ser pública, laica, de qualitat i en català. En un moment de crisi en el que el sistema trontolla i cada cop està més clar que res tornarà a ser igual, que ha arribat el moment de plantejar un nou sistema, **l'esquerra d'aquest país ha de prendre la iniciativa i desmuntar el mite "thatcherià" que ens diu que no hi ha alternativa.** De la mateixa manera que la Plataforma d'Afectats per les Hipoteques diu "Si que es pot!" fent referència a l'acceptació per part del Congrés dels Diputats de la ILP per la dació en pagament, **cal que l'esquerra s'arremangui, digui "Sí, hi ha alternativa" i expliqui el seu projecte d'educació pública, laica, de qualitat i en català.**